

شرح و شرایط شغل مسئول نظارت بر (ناظر) فعالیت های استخراجی معادن، ویرایش اول

کد شغل: ۲۰۰۸

ماده ۱: کلیات

به منظور اجرای مفاد مواد ۲ و ۳۴ قانون معادن و ماده ۱۰۰ همان قانون مبنی بر لزوم نظارت بر فعالیت های معدنی و با توجه به تبصره ذیل ماده ۳۴ قانون معادن و ماده ۱۰۱ آیین نامه اجرایی آن که تفویض انجام امور کارشناسی، نظارت و بازرسی را از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت به سازمان نظام مهندسی معدن میسازد این دستورالعمل تهیه شده است.

هدف از تدوین این شرح شغل، نظارت بر معادن در حال بهره برداری از طریق بررسی عملکرد دارنده پروانه بهره برداری مطابق با طرح بهره برداری مصوب و همچنین بررسی و نظارت بر عملکرد مسئول فنی معدن و تهیه کننده نقشه ها مطابق شرح و شرایط شغل مربوط و همچنین اجرای بندهای (ث و ج) ماده ۲ و بند (پ) ماده ۱۴ و بند (ت) ماده ۳۱ قانون نظام مهندسی معدن و حصول اطمینان از رعایت مقررات و ضوابط فنی در کلیه فعالیت های معدنی و فرآیندهای انجام کار مطابق این دستورالعمل می باشد.

ماده ۲: تعاریف

ناظر معدن: مسئول نظارت بر فعالیت های استخراجی معدن مطابق با طرح بهره برداری معدن

وزارت: وزارت صنعت، معدن و تجارت

سازمان مرکزی: سازمان نظام مهندسی معدن ایران

سازمان استان: سازمان نظام مهندسی معدن استان

اداره کل استان: اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان

نظارت بر فعالیت استخراجی: مجموعه خدماتی است که توسط ناظر معدن به منظور نظارت بر عملیات معدنی انجام می گیرد.

امر نظارت بر عملیات معدن شامل امور نظارتی است که منجر به سلامت و بهداشت و ایمنی کارکنان و کارگران معدن، رعایت طرح مصوب، انجام تعهدات دارنده پروانه عملیات، کنترل عملکرد مسئول فنی، حفظ و صیانت ذخایر معدنی، بهره برداری بهینه از ذخایر معدنی و سایر مواردی که موجب حسن اجرای قانون معادن و آیین نامه اجرایی آن و همچنین رعایت ایمنی و حفاظت در معادن می شود.

سرناظر فعالیت استخراجی:

سرناظر شخصی با پروانه اشتغال پایه ارشد یا یک در زمینه نظارت با رسته استخراج معدن است. در این راستا دو نفر به پیشنهاد هیأت مدیره سازمان استان به اداره کل استان معرفی می شود، در نهایت یک نفر از بین آنان توسط مدیر اداره کل استان انتخاب و به این سمت منصوب می گردد و مسئولیت هماهنگی امور نظارتی معادن استان را بر عهده می گیرد. سرناظر علاوه بر دارا بودن شرایط مندرج در ماده ۱۱ قانون نظام مهندسی معدن باید از پنج سال قبل از تاریخ صدور حکم فاقد محکومیت انتظامی از درجه سه یا بالاتر موضوع ماده ۸۲ آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی معدن باشد.

تبصره ۱: در صورت نبود اعضای پایه ارشد و یک در سازمان استان و یا عدم تمایل ایشان برای مشارکت به عنوان سرناظر فعالیت استخراجی، می توان از اعضای پایه دو با بیشترین سوابق کاری در رسته استخراج در سازمان استان استفاده نمود.

مسئول نظارت یا ناظر: عضو حقیقی یا حقوقی دارای پروانه اشتغال در رسته استخراج با زمینه نظارت می باشد.

نظارت جامع: نظارت بر کلیه فعالیت های دارنده مجوز و مسئول فنی اعم از مسائل فنی شامل اکتشاف، استخراج، صنایع معدنی و... سایر واژه ها و اصطلاحات به کار رفته در این دستورالعمل مطابق بر قانون معادن، قانون نظام مهندسی معدن، آیین نامه های مربوطه و سایر مقررات جاری کشور است.

ماده ۳: صلاحیت فنی

ناظر معدن باید در رسته استخراج و در زمینه نظارت پروانه اشتغال داشته باشد. نظارت بر معدن به ترتیب برای معادن درجه ۱، ۲، ۳ و ۴ توسط اعضای با حداقل پایه ارشد، ۱، ۲ انجام خواهد شد. موارد استثناء در این خصوص با پیشنهاد شورای مرکزی پس از تصویب در کمیته تدوین دستورالعمل ها و تأیید وزارت تعیین می شود. چنانچه بر اساس گزارش های برنامه دوره ای بازرسی و ارزیابی وضعیت ایمنی، بهداشت و محیط زیست یا نظارت در گذشته نواقصی در معدن مشاهده شده باشد که نیاز به نظارت جامع داشته باشد و همچنین بنابر درخواست ادارات کل محیط زیست، منابع طبیعی و تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان استان و با تشخیص اداره کل استان، فعالیت های معدنی باید توسط اشخاص حقوقی و به صورت نظارت جامع انجام شوند.

تبصره ۲: دارنده پروانه بهره برداری (شامل کارمند یا نماینده بهره بردار) یا پیمانکار مشغول به کار در یک معدن (شامل کارمند یا نماینده وی) و مسئول فنی معدن، تحت هیچ شرایطی نمی تواند ناظر همان معدن باشد.

تبصره ۳: ناظر به هیچ عنوان نباید رابطه نسبی یا سببی و یا هیچگونه ارتباط مالی با دارنده پروانه بهره برداری داشته باشد. ناظر هر معدن در زمان قبول مسئولیت، فرم خوداظهاری مبنی بر عدم رابطه نسبی و سببی تکمیل می نماید.

ماده ۴: ساختار تشکیلاتی

کلیه هماهنگی های مربوط به نظارت بر معدن استان به عهده سرناظر منتخب است.

تبصره ۴: اولویت ارجاع کار نظارت بر اساس دو آیتم تناسب درجه معدن و پایه عضو و به ترتیب نوبت بندی اعضاء بر حسب درصد ظرفیت باقیمانده به ظرفیت کل اعضاء انجام می پذیرد. سرناظر عملیات استخراجی در خصوص فرآیند ارجاع کار هیچگونه مسئولیتی ندارد.

تبصره ۵: اعضاء رسته استخراج می توانند در ابتدای سال مراتب اعلام آمادگی یا انصراف خویش را در خصوص ارجاع نظارت در سامانه سنم اعلام نمایند.

ناظر معدن زیر نظر سرناظر سازمان استان انجام وظیفه می کند و ملزم به رعایت مقررات و دستورات صادره از جانب سازمان استان یا سازمان مرکزی می باشد.

هر فعالیت معدنی دارای مجوز با شماره شناسایی یکتا در تمام موارد استخراج دارای یک ناظر مجزا می باشد.

تبصره ۶: وجود ناظر معدن رافع مسئولیت های قانونی دارنده مجوز و مسئول فنی نخواهد بود.

پذیرش سمت، مسئولیت یا وظایف دیگر توسط ناظر معدن، در معدن مورد نظارت وی که از سوی اداره کل استان، سازمان استان یا دارنده پروانه بهره برداری یا پیمانکار شاغل در معدن، به وی پیشنهاد شود ممنوع بوده و تخلف محسوب می شود.

سازمان استان با توجه به پایه پروانه اشتغال می تواند به هر عضو، بر اساس جدول ذیل و با شرط داشتن حدود صلاحیت و ظرفیت اشتغال، مسئولیت نظارت بر معدن را واگذار نماید.

ردیف	پایه پروانه اشتغال	تعداد معادن قابل واگذاری به هر عضو
۱	ارشد	۱۰
۲	۱	۷
۳	۲	۵

ماده ۵: مسئولیت ها

ناظر معدن، مسئول در امور نظارت مسائل فنی تخصصی و اجرای صحیح فعالیت معدن براساس طرح های مصوب با بکارگیری روش ها و اصول مهندسی به شرح ذیل می باشد:

۱. بررسی چگونگی اجرایی شدن طرح بهره‌برداری و درج گزارش در سامانه مبنی بر قابل اجرا بودن یا نبودن آن یا نیاز به اصلاح و به‌روزرسانی طرح.
۲. بررسی اجرای طرح مصوب و ثبت موارد اجرا نشده یا اجرای مغایر با طرح مصوب در سامانه.
۳. گزارش تخلفات دارنده پروانه بهره‌برداری و مسئول فنی معدن مبنی بر عدم انجام تعهدات قانونی و لزوم اجرای طرح مصوب به سازمان استان و اداره کل استان.
۴. نظارت بر اجرای اصول و مقررات فنی و مهندسی مطابق با نشریات سازمان برنامه و بودجه و استانداردهای متداول و ثبت گزارش در سامانه.
۵. ارائه گزارش مبنی بر عدم شرایط ایمن در محل‌های کار و عدم رعایت مقررات ایمنی توسط کارکنان.
۶. بررسی فعالیت بهره‌بردار در محدوده مثبت در پروانه صادره و ثبت در سامانه و گزارش به اداره کل استان.
۷. ارائه گزارش نظارتی در اجرای حفظ بهداشت محیط کار و کارکنان.
۸. بررسی استفاده از منابع در اختیار (انرژی، نیروی انسانی، ذخایر معدنی و آب) در امور فنی و ثبت گزارش در سامانه.
۹. معرفی بهره‌بردار و مسئول فنی متخلف به سرناظر سازمان از طریق ثبت در سامانه.
۱۰. ناظر فعالیت استخراجی موظف است در ماه حداقل دو مرتبه به محل مأموریت خود مراجعه و گزارش لازم را در سامانه ثبت نماید.
۱۱. ارائه گزارش حوادث و موارد فوری در اسرع وقت به سازمان و اداره کل استان.
۱۲. نظارت بر انجام فعالیت‌های مجموعه با هماهنگی سایر ناظرین در صورت لزوم.

ماده ۶: اختیارات

ناظر معدن برای اجرای مسئولیت‌های خود، در چارچوب این دستورالعمل، طرح مصوب فعالیت معدنی و ضوابط فنی و حرفه‌ای دارای اختیار کامل است. چنانچه دارنده پروانه بهره‌برداری و یا نمایندگان وی در برابر انجام مسئولیت‌های ناظر مقاومت نمایند، ناظر باید سریعاً و صراحتاً موضوع را در سامانه درج نموده تا موضوع از طریق سرناظر سازمان استان بررسی و در صورت نیاز از طریق سازمان استان به اداره کل استان منعکس گردد. در این صورت و تا زمان برطرف شدن موضوع به هنگام بروز حادثه یا شرایطی که تخلف محسوب می‌شوند، مسئولیتی متوجه ناظر نخواهد بود.

ماده ۷: شرح وظایف

وظایف کلی ناظر معدن، شامل موارد زیر است که براساس این دستورالعمل و با هماهنگی سازمان استان انجام می‌شود:

۱. نظارت بر اجرای دقیق طرح مصوب.
۲. پیشنهاد و بکارگیری روش‌های اجرایی مناسب برای اجرای طرح.
۳. نظارت بر اجرای شیوه‌نامه و بخش‌نامه‌های ابلاغی برای فعالیت‌های مختلف معدنی.
۴. بررسی و نظارت بر نقشه‌ها و الگوی حفاری و آتشیاری.
۵. ارائه گزارش کتبی به منظور مرتفع نمودن مشکلات ثبت شده در سامانه.
۶. بازدیدهای ادواری و اتفاقی از محل‌های فعالیت برای اطلاع و آگاهی از وضعیت تمام بخش‌های محل کار.
۷. سازماندهی، حفظ اسناد و مدارک فنی در اختیار و حفظ محرمانگی.
۸. تنظیم گزارش‌های ادواری جهت ارائه به سرناظر.
۹. تنظیم و ارائه گزارش‌های ماهانه، ادواری و عملکرد و ارسال آن به اداره کل استان، سازمان استان و یا وارد کردن داده و اطلاعات در بانک‌های اطلاعاتی، طبق فرم‌ها و دستورالعمل‌های تهیه شده از سوی سازمان مرکزی.

۱۰. ناظر معدن صرفاً مجاز به ارائه گزارش به سازمان استان و اداره کل استان است و بدیهی است سایر دستگاه های نظارتی جهت دریافت گزارش باید بصورت کتبی از این دو ارگان درخواست نمایند، لذا ناظر مجاز به ارائه گزارش به سایر دستگاه ها نمی باشد.
۱۱. بررسی نقشه وضعیت فعالیت معدنی و ارسال آن به اداره کل و سازمان استان.
۱۲. بررسی به موقع هنگام وقوع حوادث فعالیت های معدنی و تهیه گزارش حادثه مستقل از مسئول فنی و ارسال به سازمان استان.
۱۳. تکمیل اطلاعات و مستندات مورد نیاز در سامانه های سازمان مرکزی.
۱۴. بررسی میزان استخراج ماهیانه معدن از طریق بررسی گزارش های بهره بردار، مسئول فنی، میزان انرژی مصرفی، بررسی نقشه های دوره ای و درج در سامانه های وزارت و سازمان مرکزی.
۱۵. گزارش هر نوع انحراف از طرح مصوب اعم از مغایرت یا اضافه برداشت و حمل غیرمجاز ماده معدنی و یا آمار تولید مغایر با گزارش های دوره ای در سامانه.
۱۶. کنترل و اعلام محل فعالیت دارنده مجوز در چارچوب مختصات محدوده مندرج در پروانه صادر شده و ثبت در سامانه.
۱۷. انجام سایر اقداماتی که در چارچوب اجرای مسئولیت های وی ضروری باشد.

تبصره ۷: وظایف ناظر عملیات معدن در این دستورالعمل صرفاً محدود به بررسی و نظارت بر فعالیت های استخراجی در معدن می باشد. چنانچه برای کنترل و نظارت بر موارد فوق الذکر نیاز به انجام طراحی، محاسبه یا سایر اقدامات اجرایی باشد، بهره بردار (یا نماینده قانونی ایشان) موظفاند با هماهنگی اداره کل استان و سازمان استان، نسبت به انجام آن و ارائه مستندات مربوطه به ناظر اقدام نمایند.

ماده ۸: شرایط اشتغال

ناظر معدن (شخص حقیقی / حقوقی) توسط سازمان استان انتخاب و پس از تأیید نهایی اداره کل استان به این سمت منصوب می گردد. انجام وظیفه وی در مدت اشتغال، پاره وقت است.

طریقه بکارگیری ناظر معدن، برای اشخاص حقیقی از قانون کار و برای اشخاص حقوقی از شرایط عمومی پیمان تبعیت می کند. پذیرش کار در چارچوب صلاحیت فنی و ظرفیت اشتغال دارنده پروانه اشتغال است. لذا سازمان استان مکلف است قبل از ارجاع کار یا انعقاد قرارداد، شرایط صلاحیت و اشتغال عضو را بررسی و گواهی تأیید صلاحیت و ظرفیت اشتغال باقی مانده را ارائه نماید. تصویر پروانه اشتغال و گواهی سازمان استان جزو مدارک اشتغال ناظر معدن است.

سازمان استان موظف است ناظر را پس از تأیید و صدور حکم توسط رییس سازمان به اداره کل استان معرفی و مدت و شرایط اشتغال وی را نیز اطلاع دهد.

در صورت ادامه اشتغال ناظر بیش از یک سال، لازم است هر سال مراحل فوق تکرار شود.

ناظر و سرنایز محق هستند در صورت تمایل با اعلام و استعفای کتبی، طبق مفاد قرارداد منعقد، از کار کناره گیری کنند و همچنین سازمان استان می تواند طبق مفاد قرارداد منعقد با اعلام قبلی به خدمات ایشان خاتمه دهد. در این صورت سازمان استان مکلف است طبق مراحل فوق و حداکثر ظرف مدت یک ماه، فرد دیگری را به جای وی تعیین و معرفی کند. تا زمان معرفی فرد جدید، ناظر معدن همچنان عهده دار انجام وظایف و مسئولیت های خود خواهد بود.

ناظر نمی تواند به طور همزمان مسئولیت دیگری در معدن مورد نظارت داشته باشد.

ارجاع شغل فعالیت های معدنی به سرنایز در طول دوره مسئولیت با کسر از ظرفیت اشتغال بلامانع است، در صورتی که در خصوص فعالیت های معدنی سرنایز استان؛ طراح، بازرس، ارزیاب یا مسئول فنی سابق یا فعلی آن فعالیت معدنی باشد، در این شرایط یکی از اعضای هیأت مدیره استان با رسته متناسب با موضوع، به جای سرنایز مسأله را پیگیری خواهد نمود. (اصلاحیه مورخ ۱۴۰۵/۲/۱۴)

کمیته تدوین

ماده ۹: حق الزحمه

مطابق با ماده ۳۴ قانون معادن، تبصره ذیل آن و مواد ۱۰۰ و ۱۰۱ آیین‌نامه اجرایی همان قانون و تبصره‌های ذیل آن بودجه امر نظارت (حق‌الزحمه سرناظر، ناظرین و حق جلسات) مستقیماً از طریق وزارت و براساس بودجه پیش‌بینی شده ارسالی از سازمان نظام مهندسی معدن کشور تأمین می‌گردد.

برای محاسبه میزان استفاده از ظرفیت اشتغال، حق‌الزحمه ماهانه مسئول نظارت فعالیت معدنی با توجه به درجه فعالیت معدنی و براساس حق‌الزحمه پایه نفر روز، طبق مبانی قیمت‌گذاری خدمات مهندسی، تعیین می‌شود.

قرارداد اشتغال بر مبنای تعرفه حق‌الزحمه متناسب با درجه فعالیت معدنی تنظیم می‌شود و ضرایب منطقه‌ای، سختی کار نیز اعمال می‌شود.

ساز و کار انجام مأموریت و بازدیدهای صحرایی، هزینه ایاب و ذهاب و خوراک مطابق با نظام‌نامه مالی سازمان بوده و صدور فرم مأموریت یک مرتبه و برای تمام دوره مسئولیت کفایت کرده و توسط مدیر اداره کل استان صادر می‌شود و لزومی به صدور احکام جداگانه نمی‌باشد.

حق‌الزحمه اشخاص حقوقی براساس مسئولیت‌های واگذار شده و بر مبنای تعرفه خدمات مهندسی اشخاص حقوقی تعیین خواهد شد.

ماده ۱۰: تخلفات

تخلفات حرفه‌ای، انضباطی یا انتظامی ناظر و سرناظر برخلاف مفاد این شرح شغل، طبق مفاد آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی معدن توسط شورای انتظامی استان بررسی و در مورد آن تصمیم‌گیری می‌شود. علاوه بر آن دارنده پروانه بهره‌برداری یا جانشین وی، مسئول فنی، اداره کل استان و هیأت مدیره سازمان استان می‌تواند در مورد تخلفات احتمالی ایشان، مطابق با مفاد دستورالعمل‌های جاری، قرارداد فی‌مابین یا مقررات عمومی از ایشان به شورای انتظامی شکایت کند.

ناظر و سرناظر تا هنگام رسیدگی و صدور حکم شورای انتظامی استان و در مدت اعتبار قرارداد اشتغال، همچنان عهده‌دار انجام وظایف و مسئولیت‌های خود خواهد بود و حق‌الزحمه وی نیز تا آخرین روز کاری قابل پرداخت است.

این شرح شغل در ۱۰ ماده و ۷ تبصره در مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۶ به تصویب شورای مرکزی و در مورخ ۱۴۰۳/۰۹/۱۲ به تأیید کمیته تدوین دستورالعمل‌ها رسیده و در تاریخ ۱۴۰۳/۱۲/۲۷ پس از تأیید نهایی وزارت ابلاغ شده است.